

**Oponentský posudek na habilitační práci PhDr. Jana Radimského, PhD.
VERBO-NOMINÁLNÍ PREDIKÁT S KATEGORIÁLNÍM SLOVESEM**

(Masarykova univerzita, Brno, 2010, 196 str.)

Slovesnému přísudku někdy významově odpovídá syntaktické spojení, jehož jednu složku tvoří sloveso obecného nebo velmi oslabeného významu, druhou složku pak dějové nebo stavové substantivum. Podobná spojení vznikají často v odborných a publicistických projevech z již existujících slovesných predikátorů na základě multiverbizace (A. Jedlička). Podle P. Karlíka mohou tato víceslovná spojení, která tvoří frazeologické jednotky, tvořit po formálně syntaktické stránce také jednotky syntaktické (analytické predikátory) – ty buďto existují vedle ekvivalentních predikátorů slovesných, nebo žádný podobný ekvivalent nemají – nebo dvě syntaktické jednotky (slovesný predikátor s valenčním doplněním), které jsou se slovesnými predikátory sice ekvivalentní významově, nejsou však identické (kupř. vyjádření vidu) .

Analýzu nominálních predikátů s kategoriálním, tzn. podpurným slovesem, si stanovil za cíl habilitační práce Jan Radimský. Jde o téma, jemuž je věnována velká pozornost v románských a germánských jazycích, zatímco v bohemistice nejsou dosud tyto analytické predikáty vymezeny příliš jasně a jednotně. K analytickým (víceslovným) predikátům se řadí také typy, jimž se říká **obraty s kategoriálními slovesy** (J. Svobodová). Pro kategoriální slovesa je příznačné, že jim zřetelně ubývá lexikálního významu a že se tím začínají podobat významově prázdným slovesům sponovým. Pro doplnění potřebného významu se proto kategoriální slovesa užívají ve spojení s abstraktními substantivy. Takové obraty je vhodnější z významového hlediska chápat jako jeden celek, tedy neurčovat zvlášť syntaktickou platnost slovesa (coby základu přísudku) a zvlášť syntaktickou platnost substantiva (coby případného předmětu nebo příslovečného určení), ale konstrukci pojímat komplexně jako základ přísudku (pochopitelně má-li kategoriální sloveso v něm větnou funkci). Pro jejich chápání jako nedělitelných obrátů, které se ve větách uplatňují se slovesným komponentem v určitém tvaru ve funkci analytického predikátu, svědčí i fakt, že řada z nich se dá nahradit jediným plnovýznamovým slovesem.

V pojetí verbonominálního predikátu s kategoriálním slovesem vychází Radimský ve své práci z metodologie francouzské Lexikogramatické školy (M. Gross), analyzuje ho po

teoretické stránce a konfrontuje s deskripcí v italské a české odborné lingvistické literatuře. Práce je zaměřena především na metodologické aspekty daného problému, v jejichž rámci se autor snaží zodpovědět otázky, zda lexikogramatický přístup představuje solidní a konzistentní bázi pro výzkum analytických predikátů a zda lze touto metodou adekvátně popsat také češtinu, lišící se od francouzštiny geneticky i typově.

V souladu se stanoveným cílem je práce organicky rozdělena do čtyř kapitol, z nichž první je zaměřena na metodologii výzkumu verbonominálního predikátu. V jejím rámci autor shrnuje nejen přínos francouzské Lexikogramatické školy, ale zabývá se rovněž českými a italskými prameny na toto téma. Z výzkumu Radimského vyplývá, že na italštinu lze Grossův přístup aplikovat bez obtíží, tzn., že francouzský a italský jazyk se v principech fungování verbonominálních predikátů s kategoriálním slovesem neliší. U českých autorů zdůrazňuje nejednotnost chápání verbonominálního predikátu, kdy např. F. Čermák chápe kategoriální sloveso jako predikát, zatímco F. Daneš pokládá za centrum predikace jmennou složku verbonominálního predikátu. Radimský konstatuje, že lexikogramatické tradici se nejvíce blíží práce E. Macháčkové vycházející z dvourovinné valenční syntaxe.

Druhá kapitola je věnována detailnější analýze jmenné složky analytického predikátu (predikativního substantiva), třetí analýze kategoriálních sloves. V této souvislosti je důležité autorovo konstatování, že depletivnost, tj. lexikálně-sémantickou vyprázdňenost daného slovesa nelze chápat absolutně, mimo kontext, ale pouze v souvislosti s určitým predikativním jménem. Pro formální testování depletivnosti navrhuje kontextový situační test, který zároveň slouží jako test parametrů variability kategoriálních sloves. Teoretické závěry této části habilitační práce se velmi vhodně opírají o příklady excerpované z Českého národního korpusu.

Čtvrtá, závěrečná kapitola je věnována verbonominálnímu predikátu s kategoriálním slovesem, jeho syntakticko-sémantickým vlastnostem a uplatnění ve funkčních stylech.

Za hlavní klady předkládané práce Jana Radimského pokládám nejen odbornou způsobilost, o níž svědčí bohatý seznam prostudovaných děl, ale i přehledné a srozumitelné zpracování, svědčící o dlouholetém badatelském úsilí autora, který se ve své práci opírá o odbornou literaturu nejen francouzskou, ale také italskou, anglickou, německou, slovenskou a českou. Autor projevuje vynikající znalost odborné literatury a dobře se v ní orientuje. Za jeden z největších kladů předkládané monografie považuji skutečnost, že výklad Jana Radimského odráží současné pojetí této problematiky, prezentované po odborné stránce fundovaně a s přehledem. Ku prospěchu věci jsou uváděna také srovnání s italštinou a češtinou, případně odkazy na angličtinu. Autorův počin je tím záslušnější, že se zabývá

problematikou, která u nás dosud nebyla takto přehledně a uceleně zpracována. Jsem proto přesvědčena, že monografie Jana Radimského tuto mezeru úspěšně zaplní.

Na závěr oponentského posudku konstatuji, že **habilitační práce Jana Radimského splňuje požadavky standardně kladené na úroveň habilitačních prací v daném oboru (lingvistika konkrétních jazyků – románské jazyky)**. Vzhledem k tomu vřele doporučuji, aby se stala podkladem pro habilitační řízení.

V Brně dne 3.září 2010

doc.PhDr. Ladislava Miličková, CSc.